

Ако беше жив, щеше да е навършил 50 години — възраст за равностетка. Най-обективният съдиик — времето, вече каза своята дума. Несъщественото и нетрайното постепенно и безвъзвратно потъна в забравата. Остана само онова важно и непреходно в творческата му биография, което ще кара често да си го спомнят и онези по-млади поколения, свързани с Юлий Стефанов единствено чрез научното му творчество.

Знаят случаи с починали, а и с живи геолози, които не са се оплаквали от недостиг на научни звания и степени. При всъщ това те вече са обречени или са на път да бъдат обречени на забравата. С Юлий Стефанов нещата стоят другояче. Стана така, че преди 16 години смъртта го настигна като „обикновен“ научен сътрудник дори без да е придобил най-ниската научна степен. Макар и само 34-годишен, той вече беше успял да осъществи онова, което го постави в челото на нашата палеонтология и стратиграфска наука.

Юлий Стефанов направи три основни приноса в палеонтологията и стратиграфията, които имат трайно и непреходно значение.

1. Неговите брилянтни таксономни изследвания на батските амонити и стратиграфията на батския етаж в България още приживе го издигнаха на равнището на един от водещите авторитети в света. Особено значение имат посмъртно публикуваните му монографични разработки за амонитните родове *Oecotraustes* и *Siemiradzhia*. Днес не е възможно да се правят сериозни изследвания на амонити от тези два рода, без да се ползват резултатите на двете монографични разработки.

2. Юлий Стефанов влизаше в тесния кръг на онези млади български стратиграфи, които още в началото на 60-те години първи у нас осъзнаха необходимостта от използването на паралелни схеми от различни видове стратиграфски единици и от създаването на български национален стратиграфски кодекс. Той взе активно участие в колектива, който изработи първия проект за национален стратиграфски кодекс, и дейно пропагандираше съвременните идеи в стратиграфията. Ето защо трябва да се счита, че той е един от виновниците новите идеи в стратиграфията вече да господствуват у нас. По щастливо съвпадение първият български стратиграфски кодекс се публикува в същата тази книжка на Списание на Българското геологическо дружество.

3. Но може би пай-голямата диря, която Юлий Стефанов остави след

себе си и която твърда ще има да се оценява по достойнство, е публикуването на български превод на Международния кодекс на зоологическа номенклатура през 1964 г., на който той беше отговорен редактор. Днес никой не може да оспорва абсолютната необходимост от познаването и следването на системата от правила и препоръки на зоологическата номенклатура, защото това има фундаментално значение за нормалното протичане на научноизследователския процес при таксономните изследвания. От друга страна, зоологическата номенклатура представлява много сложна и трудна за овладяване материя, която обикновено е достойна на малцина. Ето защо, преди да се реализира българският превод на кодекса, само няколко български неонтолози и палеонтолози задълително владееха зоологическата номенклатура и следваха предписанията на кодекса, като преди всичко се съобразяваха с оригиналната му френско-английска версия. Юлий Стефанов беше един от тях. Той обаче единствен прозря, че ако всеки български таксоном в областта на палеонтологията и неонтологията овладее и се научи да прилага системата на зоологическата номенклатура, това би имало изключително значение за решителното издигане равнището на тази научна област у нас. Единственият ефективен начин за постигането на такава голяма цел беше осъществяване български превод на кодекса — една сама по себе си изключително трудна за реализиране задача. Трябваше за първи път да се създаде унифицирана българска терминология в областта на зоологическата номенклатура и да се достигне до ясен, недвусмислен и максимално прецизен език за една много сложна материя, без да се допускат смислови отклонения от официалния текст. За Юлий Стефанов това значеше години наред мъчителна работа, която не влизаше в сметката на служебното време и задължения и не му посеще никакви облаги, напротив — често огорчения и неприятности. Юлий Стефанов беше твърде крехък и деликатен човек, не зная, може би привидно. Ето защо аз и сега трудно мога да си обясня, откъде намери толкова воля, настойчивост, търпение и твърдост, които му помогнаха не само да се пребори с обичайните пречки и препятствия, но и да убеди нашата научна общественост в необходимостта от публикуването на български превод на кодекса. С много такт и енергия той успя да преодолее инертността на онези няколко изследователи-таксономи, които познаваха и зачитаха зоологиче-

ската номенклатура в своята работа, но смятаха за загубено време да се занимават с проследяване на „невещките“. Юлий Стефанов намери сили да организира, поведе и ентусиазира един малък колектив от единомишленици неонтолози и палеонтолози и в сравнително кратък срок голямото и трудно дело по превеждането и публикуването на кодекса беше доведено до щастливо завършек. И днес, когато всеки български изследовател — таксоном, палеонтолог или неонтолог, счита за нещо обикновено, когато в ежедневната си изследователска работа задоволително оперира със зоологическата номенклатура и когато в съответните висши учебни заведения студентите се възвещат в основните положения на зоологическата номенклатура, ние винаги трябва да помним, че това дължим на далновидността и всеотдайността

на Юлий Стефанов. Ние също трябва да помним, че дори и днес малко страни в света разполагат с Международния кодекс на зоологическа номенклатура, преведен на техния роден език.

Ето защо няма да е празнословие, ако се каже, че чрез своите дела Юлий Стефанов продължава да живее с нас. Той живее чрез батските амонитни таксопи, чрез прецизно стратиграфичните юрски профили, чрез българския национален стратиграфски кодекс и особено чрез българския превод на Международния кодекс на зоологическа номенклатура. И той ще продължава да живее, докато се изучават юрски амонити, докато у нас се вършат стратиграфски и таксономни проучвания.

Дълбок поклон пред неговото дело!

И. Г. Сапунов

10 години без Георги Терзиев и Тамара Хисина

На 29. IX. 1972 г. загинаха трагично младите български учени Георги Ив. Иванов Терзиев и Тамара Рафайловна Хисина-Терзиева. Техният кратък жизнен път остави ярка следа в българската минералогия и геохимия.

Доцент Георги Терзиев (роден на 6. III. 1935 г. в с. Горичево, Разградски окръг) бе един от талантливите изследователи в областта на рудната минералогия и теорията на рудообразователните процеси. Неговите приноси бяха високо оценени от нашата и световната научна общественост.

Изследванията на Г. Терзиев върху минералогията и геохимията на находищата в Панагюрския руден район и Маданското рудно поле завършиха със задълбочени, оригинални теоретични изводи с важни практически следствия. Особен интерес предизвикаха изследванията му върху последователността на хидротермалното рудообразуване в Маданското рудно поле и зоналността в пространственото рудоотлагане на минералните парагенези в находище Челопеч. Той даде интересни решения на проблемите на непрекъснатото рудоотлагане от единен хидротермален разтвор със закономерно изменящ се състав; на механизма на колоидното минералообразуване; на условията за образуване на установените от него редки калаени, германиеви и телурови минерали; на формите на свързване на елементите-примеси в рудните минерали; на изоморфизма и номенклатурата на лусонит-фаматинитовата редица; на генетичните хабитусни типове на барита (съвместно с Т. Хисина).

Като приложи прецизни методи за минерална диагностика, той обогати световната минералогична наука с два нови минерала — костовит $AuCuTi_4$ и хемусит Cu_6SnMoS_8 , а българската минералогия — с много нови за страната ни сулфидни, телуридни и сулфосолни минерали. Без установяването на тези минерали и без пионерските изследвания на Г. Терзиев върху разпределението на златото, среброто, германия и други редки и разсеяни елементи представите ни за медно-пиритовите находища в Средногорската металогенна зона биха останали твърде непълни.

Именно след Терзиев в Средногорието се разгърнаха още по-широки изследвания на златото и среброто в рудните находища, за да се превърнат някои от тях днес в златоносни и среброносни находища с уникална генетична характеристика и с важно народностопанско значение.

Тамара Хисина (родена на 1. III. 1935 г. в Москва) е един от първите членове на научния колектив в секция „Геохимия“ на Геологическия институт. Тя извърши първите количествено-минералогични изследвания на скалите от Струмската диоритова формация, Планския плутон и калиево-алкалните скали при с. Свидрия; откри и описа нови за България редкометални минерали в пегматитите от Плана планина. Т. Хисина въведе за пръв път у нас методиката за отделяне на акцесорни минерали от магнезитови скали за целите на геохимичните изследвания. С това започна задълбоченото изучаване на геохимията на редките и разсеяни елементи в гранитоидите в България. Конкретен принос на Т. Хисина представляват из-